

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Efficacia divinatorum decretorum ex orationibus Ecclesiæ, &
promissionibus Dei, demonstratur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

velle & perficere. Quibus verbis S. Thomas in primis aperte destruit solutionem & explicationem Adversariorum, ad verbum aptare causas contingentes & necessarias, & exponit genuinum sensum illius, docendo quod significat idem quod determinare, seu applicate. Secundò clarè explicat ea omnia, quæ possunt pertinere ad efficaciam divinorum decretorum, & auxiliorum; & docet quod Deus operatur bonam voluntatem in nobis, non solum suasionibus & comminationibus, quæ pertinent ad gratiam moraliter excitantem, sed operando aliquid intrinsecum in voluntate creata, quo facit quod illa infallibiliter velit & operetur id quod vult eam velle & operari. Quod etiam disertè declarat 1. parte quæst. 105. art. 4. ubi ait: *Voluntas movetur ab objecto quod est bonum, & ab eo qui creat virtutem volendi.* Et postquam ostendit, quod potest moveri sicut ab objecto à quocumque bono, sed non sufficienter & plenè, nisi à summo bono, subdit de alio modo movendi ex parte virtutis, & non ex objecto: *Virtus volendi à solo Deo causatur: velle autem nihil aliud est, quàm inclinatio in objectum voluntatis, quod est bonum universale. Inclinare autem in bonum universale, est proprium primi moventis, cui proportionatur ultimus finis.* Unde utraque modo proprium est Dei movere voluntatem, sed maxime secundo modo, eam interius inclinandi. Ergo secundum D. Thomam, modus quo Deus operatur & facit inclinare voluntatem ad actionem voluntariam & liberam, non solum est per modum objecti attrahentis & allicientis, quæ est motio moralis, sed etiam per modum principii interius operantis & applicantis voluntatem, quæ est motio physica & effectiva, quam docent Thomistæ.

Præter hæc S. Doctoris testimonia, plura sunt alia, ex quibus aperte deducitur efficacia intrinseca divinorum decretorum. Nam quæst. 6. de Malo art. unico ad 3. hæc scribit: *Deus movet voluntatem immutabiliter, propter efficaciam voluntatis moventis quæ desicere non potest; sed propter naturam voluntatis motæ, quæ indifferenter se habet ad diversa, non induitur necessitas, sed manet libertas.* Et 1. 2. quæst. 112. art. 3. in Corp. sic ait: *Preparatio ad gratiam, secundum quod est à Deo movente, habet necessitatem ad id ad quod ordinatur à Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis, quia intentio Dei desicere non potest. Unde si ex intentione Dei moventis est, quod homo cuius cor movet, gratiam consequatur, infallibiliter eam consequitur, secundum illud Iohannis 6. Omnis qui auditur à Patre & didicit, venit ad me. Et quæst. 10. art. 4. ad 3. Dicendum est, inquit, quod si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quod voluntas ad illud non moveatur, non tamen est impossibile simpliciter: unde non sequitur quod voluntas à Deo ex necessitate moveatur. Et 2. 1. quæst. 24. art. 11. in Corp. Virtus Spiritus Sancti infallibiliter operatur quodcumque voluerit: unde impossibile est hæc duo simul esse vera, quod Spiritus Sanctus velit aliquem movere ad actum charitatis, & quod ipse charitatem amittat peccando. Denique quodlibeto 12. art. 3. asserit quod Predestinatio habet certitudinem ex parte voluntatis divine cui non potest aliquid resistere. Quæ omnia, ut patet, verificari non possunt de decreto indifferenti, vel de gratia moraliter tantum excitante; cum tale decretum, & talis gratia, non moveant voluntatem creatam immutabiliter, nec inducant necessitatem infallibilitatis ad operandum, nec*

fit eis resistere, in sensu composito, conjungendo scilicet cum illa à tualem resistantiam & dissentium, ut tententur Adversarii: Manifestum est igitur, juxta principia doctrinæ D. Thomæ, decreta Dei circa nostros actus liberos, esse de se & ab intrinseco efficacia.

ARTICULUS II.

Rationibus theologicis, efficacia divinorum decretorum demonstratur.

VArtis rationibus demonstrant nostri Thomistæ, tum hic, tum in Tractatu de Augustini, divinorum decretorum efficaciam & causalitatem circa actus liberos nostræ voluntatis: hæc præcipuas & clariore expendemus, & articulo sequenti, varia quæ ex decretis indifferentibus sequuntur absurda & inconvenientia declarabimus.

§. I.

Efficacia divinorum decretorum ex orationibus Ecclesie, & promissionibus Dei, demonstratur.

Hæc duo argumenta magni sunt ponderis & momenti, & ab Augustino ac Prospero contra Pelagianos & Semipelagianos sæpè proposita.

Primum quod sumitur ex orationibus Ecclesie, & quod semper apud Augustinum invidium fuit, potest sic breviter proponi. Id quod postulamus à Deo, ex ejus gratia, beneficiòque procedit, non verò ab homine expectatur, vel supponitur. Sed oramus Deum pro nostrâ voluntatis consensu, determinatione, & mutatione: Ergo talis consensus & determinatio, à decreto divino, & gratia ex illo profluente causatur, nõ verò ab illo supponitur aut expectatur. Major est certa: nemo enim petit ab alio, nisi quod ab illo dandum est, vel efficiendum; unde Augustinus sæpè dicit, quod oratio est clarissima gratia testimonio. Minor autem constat ex variis orationibus Ecclesie, quibus orat Deum, ut nos convertat, cor nostrum immutet, rebelles ad se compellat propitiis voluntates; & faciat nos ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes, ut loquitur S. Augustinus lib. 4. ad Bonifacium cap. 9. Denique in Litaniis de venerabili Sacramento Eucharistie, oramus Deum ut ad frequentem, dignamque eorum participationem nos commovere dignetur.

Quas orationes, non ad hoc fundit Ecclesia, ut solum Deus non excitet propositione objecti doctrinæ, offeratque ex parte sua concursum indifferenter, quem nos consensu nostro determinemus. Nam Deus offert nobis suum concursum, & excitationem sufficientem, & læpe valde vivacem; & tamen adhuc oramus, ut rebelles nostras voluntates ad se compellat; & faciat nos ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes. Ergo sentit Ecclesia, quod post oblatum concursum indifferenter, in quo nondum relictur determinatio ad consensum bonum; post excitationem externam, & internam, etiam vivacem & vehementem, aliquid restat excludendum à Deo & donandum, quo

quo fiat consensus iste, & mutatio voluntatis non. A
 ita, quod non potest esse aliud, quam ipsa gratia
 effici, interius tangens, & immutans ipsum cor
 & voluntatem hominis, eamque applicans &
 determinans ad consentum.

Hanc rationem eleganter prosequitur D. Au-
 gustinus contra Pelagianos, variis in locis, præ-
 sertim libro 4. ad Bonifacium cap. 9. ubi sic
 ait: *Oramus pro repugnantibus & oppugnantibus, &
 peccatis ut fiant ex nolentibus volentes. & ex repu-
 gnantibus consentientes: à quo, nisi ab illo de quo scri-
 ptum est, preparatur voluntas à Domino? Et cap.
 18. in tractu & perfunctorie, potius quam veraciter
 Deo supplicamus, si ad eum non pertinet gratiam,
 convertentur ad fidem suam, ipsi fidei contrarias homi-
 num voluntates. Prorsus (inquit) non oramus, sed
 oramus, si nos ipsos, non illum credimus sa-
 cere, qui oramus. Si primum quod credimus esse in
 illis potestate. Et de dono persever. cap. 2.
 & illa visio, peritio est, cum id ab eo petitur
 quod futurum non daret, sed ipso non donante esse
 in hominibus potestate: sicut visio est etiam illa actio
 peccatorum, si ob hoc gratia aguntur Deo, quod non
 habent ipsi nec fecerit? Et cap. 20. dicit se in libris
 Catecheseos quos ediderat antequam Pela-
 giana heresis extitisset, saepe dixisse Deo: *Da
 quod jubes, & jube quod vis. Et subdit: Quid verò
 non primitus & maxime Deus jubet, nisi ut creda-
 mus in eum? Et hoc ergo ipse dat, si bene illi dictum
 est, da quod jubes. Demum libro de Corrept. &
 Gratia cap. 3. in fine hæc scribit: O homo in præ-
 ceptione cognosce, quid debeas habere, in Correctione
 cognosce, tu te vitio non habere, in oratione cognosce
 unde accipis quod vis habere.**

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio
 ex ipomet Augustino de Natura & Gratia cap.
 18. ubi ait: *Quid scilicet quam orare ut facias quod
 habes in tua potestate? Sed in sententia Molinæ,
 & aliorum Recentiorum, efficacia divini de-
 creti, & gratiæ ex illo promanantis, est in nostra
 potestate, cum illa pendeat à libero arbitrio de-
 terminante ad speciem actûs: Ergo juxta illo-
 rum Auctorum principia, stultum est petere à
 Deo talem efficaciam, cum potius Deus debeat
 illam expectare à libero arbitrio. Quare meri-
 to posset Deus à adversariis respondere: cur à
 me petitis quod est in vestra potestate, & quod
 ego à vobis expecto? Unde Augustinus Epist.
 107. ad Vitalem ait: *Nostri orationibus contradi-
 cere eis qui dicunt vocationi Dei consentire, ita no-
 strum esse, ut si velimus fiat, si autem nolimus, nihil
 nobis operari nem Dei valere faciamus. Et libro
 de Gratia Christi cap. 25. & de prædest. SS.
 cap. 20. & multis aliis in locis, ex oratione quâ
 rogamus Deum, ut nos convertat, probat ab
 ipso donari & præveniri nostræ voluntatis de-
 terminationem.**

Idem ostendit Epistolâ citatâ ad Vitalem, ex
 gratiarum actione quâ Deo gratias exhibemus
 pro consensu, determinatione, conversione, &
 mutatione nostræ voluntatis, & ait: *Prorsus non
 gratias Deo agimus, sed nos agere fingimus, si unde
 gratias agimus, eum facere non putamus. Unde
 cum in sententia Molinæ Deus non efficiat per
 suum decretum, & gratiam ab illo proceden-
 tem, consentum & determinationem liberi ar-
 bitrii, sed illum ab humana voluntate expectet,
 non debemus pro consensu, determinatione, &
 conversione nostræ voluntatis, Deo gratias a-
 gere; sed potius ipsemet Deus debet nobis gra-
 tias referre, ex eo quod ejus concursus, &*

moraalem excitationem, ex nostra libertate, ad
 consensus, & speciem actûs boni determina-
 mus.

Secundum argumentum quo divinatorum de- 33
 cretorum efficacia suaderet, petitur ex promif-
 sionibus Dei, & insinuat etiam ab Augustino
 de Prædestin. SS. cap. 10. ubi ait: *Quando promi-
 sit Deus Abraham fidem gentium, dicens Patrem multa-
 rum gentium posui te, non de nostra voluntatis pote-
 state, sed de sua prædestinatione promisit: promisit e-
 nim quod facturus ipse fuerat, non quod homines.
 Quia etsi faciant homines bona quæ pertinent ad co-
 lendum Deum, ipse facit ut illi faciant quæ præcepit,
 non ipsi faciunt ut ille faciat quod promisit, alioquin
 ut promissa Dei compleantur, non in Dei, sed in ho-
 mi un est potestate. Ex quibus verbis hoc potest
 erui argumentum, Deus promisit Abraham fidem
 gentium, quando illi dixit, Patrem multarum
 gentium constituente. Unde cum in fide includatur
 consensus, determinatio, & pia motio volunta-
 ris; quia, ut Augustinus ait: *Credere non potest ho-
 mo, nisi volens: si hunc consensum & determina-
 tionem voluntatis, Deus non efficiat per gra-
 tiam, sed illum expectet à libero arbitrio deter-
 minante indifferentiam sui concursus & gratiæ
 moraliter excitantis, Deus promittit aliquid
 quod non facit, sed ab humana voluntate expec-
 tat: hoc autem absurdum est, & divinæ omni-
 potentie injuriosum: Alioquin (ut inquit Au-
 gustinus jam relat) ut promissa Dei complean-
 tur, non in Dei, sed in hominum est potestate. Et E-
 pist. 105. Quod promittit Deus, non facit nisi Deus.
 Habet namque aliquid rationis & veritatis, ut homo
 promittat, & Deus faciat: ut autem homo se facere
 dicat quod promiserit Deus superba impietatis est re-
 probus sensus.**

§. II.

*Divinorum Decretorum efficacia ostenditur ex
 infirmitate hujus questionis, cur voca-
 tio & gratia Dei in uno sit efficax,
 non vero in altero?*

Hoc etiam argumentum valde urget Adver- 34
 sarios, sumiturque ex SS. Patribus, qui saepe
 docent hanc questionem esse omnino inscruta-
 bilem & impenetrabilem, nec posse solvi per
 humani arbitrii velle vel nolle. Ita inter alios
 docet S. Prosper de Vocat. Gentium libro 1.
 cap. ultimo, cui titulus est: *Questionem cur hic po-
 tius quam ille accipiat gratiam, esse impenetrabilem,
 nec posse ex libero arbitrio solvi. Unde ibidem sic
 loquitur: Igitur profunditas illius questionis, quam
 secundum admirationem Apostoli impenetrabilem
 consitemur, per liberi arbitrii velle vel nolle non solvi-
 tur: quia licet insit homini malum nolle, tamen nisi
 donatum non habet bonum velle. Illud contraxit na-
 tura per culpam, hoc recipit natura per gratiam. Et
 in respons. ad objectionem 14. Vincentii: *Cur
 Deus illum retineat, illum non retineat, nec possibile
 est comprehendere, nec licetum investigare: cum scire
 sufficiat, & ab illo esse quod statur, & ab illo non esse
 quod ruitur.**

Hanc doctrinam accepit divus Prosper à san-
 ctissimo Præceptore Augustino, qui etiam vari-
 is in locis, hujus questionis profunditatem
 non aliter solvit, quam recurrendo ad inscruta-
 bilita judicia Dei, Nam Tractatu 26. in Joan-
 nem: *Quare, inquit, unum trahat, & alium non
 trahat noli velle judicare, si non vis errare. Et de
 Spiritu & Littera cap. 33. Si quis me interroget:*